

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ερευνητικές παραδόσεις στον αθλητισμό



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ερευνητικές παραδόσεις στον αθλητισμό

Αυτό το κεφάλαιο:

- Θα περιγράψει τις γενικές φιλοσοφικές προσεγγίσεις που διέπουν την ερευνητική διαδικασία, εξηγώντας τι σημαίνει οντολογία και τι επιστημολογία, καθώς και τις απόψεις που υπάρχουν για τη φύση και την κατανόηση της γνώσης.
- Θα περιγράψει τα χαρακτηριστικά (και τις σχέσεις μεταξύ) ποιοτικών, ποσοτικών και μικτών μεθόδων καθώς και αυτά της απαγωγικής και επαγωγικής έρευνας.

Εισαγωγή

Στο Κεφάλαιο 1, προτείνεται ότι ένας από τους στόχους της έρευνας που διεξάγεται στο χώρο του αθλητισμού είναι να προωθήσουμε τη γνώση και την κατανόησή μας γι' αυτό το πεδίο. Το εγχείρημα αυτό εγείρει ένα ερώτημα για το τι εννοούμε με τον όρο «γνώση» και το παρόν σύγγραμμα βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει ότι η φύση οποιασδήποτε γνώσης που αποκτάται είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις πεποιθήσεις και τις ενέργειες του ερευνητή και του κοινού αντί να είναι μια ενιαία και συγκεκριμένη «αλήθεια». Αυτή η θέση μπορεί να συνοψιστεί σε μια ερώτηση που τίθεται συνεχώς από τους λάτρεις του αθλητισμού: Ποιος είναι ο καλύτερος αθλητής ή η καλύτερη αθλήτρια όλων των εποχών; Θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε, για παράδειγμα, τους Muhammed Ali, Tiger Woods, Michael Schumacher, Serena Williams και Usain Bolt;

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους μπορούμε να κάνουμε αυτή τη σύγκριση και να απαντήσουμε στο ερώτημα. Ένας τρόπος θα μπορούσε να είναι η μέτρηση των επιδόσεων και επιτευγμάτων τους, όπως για παράδειγμα είναι τα οικονομικά κέρδη από τη σταδιοδρομία καθώς και οι τίτλοι που κατακτήθηκαν από αυτούς, τα οποία, τελικά, θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη ενός στατιστικού μοντέλου για να δοθεί μια ενιαία και αντικειμενική (κάποιοι μπορεί να πουν «επιστημονική») απάντηση. Ένας άλλος τρόπος θα μπορούσε να είναι να πά-

ρετε συνεντεύξεις από τους θεατές ή το κοινό και να διερευνήσετε την πληθώρα των υποκειμενικών αντιλήψεών τους, συγκεντρώνοντας ένα ευρύ φάσμα απαντήσεων, και με αυτό τον τρόπο να σχηματίσετε μια άποψη για το τι είναι «γνώση» και πως αυτή αποκτάται. Έτσι θα έχετε δύο διαφορετικές απαντήσεις στην αρχική ερώτηση, καμία από τις οποίες δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι σωστή ή λάθος. Το πώς σκεφτόμαστε τη γνώση αφορά τον κλάδο της φιλοσοφίας που ονομάζεται οντολογία¹ και η οποία αναφέρεται στη μελέτη του τι είναι στην πραγματικότητα η γνώση. Αυτό πάλι σχετίζεται στενά με την γνωσιολογία/επιστημολογία², η οποία αναφέρεται στη φιλοσοφική μελέτη του τρόπου απόκτησης αυτής της γνώσης. Έτσι, η μεν οντολογία διερευνά τη φύση του αθλητισμού και τον βαθμό στον οποίο είναι αντικειμενικές και μετρήσιμες οι παράμετροι που τον αποτελούν, η δε γνωσιολογία διερευνά το πώς θα αποκαλύψουμε ποιος είναι ο καλύτερος αθλητής ή η καλύτερη αθλήτρια όλων των εποχών. Ως εκ τούτου, η οντολογία και η γνωσιολογία συνδέονται στενά μεταξύ τους και με το πώς κατανοούμε οποιαδήποτε γνώση αποκτάται μέσω της έρευνας. Αν και μπορεί ορισμένα άτομα να πιστεύουν ότι τέτοιες φιλοσοφικές συζητήσεις μπορεί να μην έχουν άμεση συνάφεια με τον δικό τους ερευνητικό σχεδιασμό, εντούτοις η επίγνωση των περιεχομένων της οντολογίας και της γνωσιολογίας/επιστημολογίας είναι σημαντική για τρεις βασικούς λόγους:

Πρώτον, τα ζητήματα που σχετίζονται με τις διαφορετικές φιλοσοφικές προσεγγίσεις είναι σημαντικά σε κάποιο βαθμό σε όλες τις μορφές έρευνας που θα συναντήσετε, ακόμα και αν δεν αναφέρονται ρητά. Επομένως, μια ευρεία οντολογική και γνωσιολογική επίγνωση είναι σημαντική, ώστε να έχετε ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορείτε να κατανοήσετε τις υποθέσεις που είναι εγγενείς στις διαφορετικές έρευνες που θα διαβάσετε, όπως και τη θέση του ερευνητή ή των ερευνητών, τις βασικές του αποφάσεις κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας και τον τρόπο με τον οποίο αναλύουν, ερμηνεύουν και συζητούν τα ευρήματά τους.

Δεύτερον, η έρευνά σας θα επηρεαστεί από τις δικές σας προηγούμενες πεποιθήσεις ως ερευνητή, ενώ με την κατανόηση αυτών των πεποιθήσεων (καθώς και με το να καταστήσετε αυτές τις πεποιθήσεις σαφείς στην έρευνά σας), η έρευνά σας ενισχύεται σημαντικά. Ένας ερευνητής με ρεαλιστική οντολογία, που πιστεύει σε μια ενιαία πραγματικότητα, για παράδειγμα, μπορεί να δει τον αθλητικό κόσμο ως ορθολογικό, αντικειμενικό και ανεξάρτητο από αυτούς που ασχολούνται με αυτόν και να αναζητήσει μια ενιαία «αλήθεια». Ένας άλλος ερευνητής, που αποδέχεται μια σχετικιστική οντολογία, μπορεί να δει την έρευνα ως μια κοινωνική κατασκευή

1. ΣτΜ: Η οντολογία είναι κλάδος της μεταφυσικής που μελετά το *ον καθ' εαυτό* και τις ιδιότητές του.

2. ΣτΜ: Η γνωσιολογία αποτελεί κλάδο της επιστημολογίας που ασχολείται με το ερώτημα ποια είναι η πηγή εγκυρότητας της γνώσης, ενώ η επιστημολογία ασχολείται με το σύνολο των φιλοσοφικών προβλημάτων σχετικά με τη γνώση (Φιλοσοφικό Λεξικό, Αθήνα, 1982, Εκδόσεις Φελέκη).

ατόμων που δημιουργούν και δίνουν νόημα σ' αυτόν τον κόσμο και ότι η «αλήθεια» είναι συνάρτηση με όποιον βιώνει αυτόν τον κόσμο σε μια συγκεκριμένη στιγμή. Αναγνωρίζοντας τις οντολογικές και επιστημολογικές ανησυχίες, ο ερευνητής σε κάθε περίπτωση μπορεί να διασφαλίσει τη συνοχή μεταξύ του τρόπου με τον οποίο διεξάγεται η έρευνα και των ερευνητικών ερωτημάτων που τίθενται, μεταξύ των θεωρητικών προσεγγίσεων και των μεθόδων συλλογής, ανάλυσης δεδομένων και εξαγωγής συμπερασμάτων. Αυτή η συνοχή είναι βασικό χαρακτηριστικό της έρευνας που χαρακτηρίζεται από υψηλή ποιότητα.



ΛΕΞΗ-ΚΛΕΙΔΙ

ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

Η *οντολογία* αναφέρεται στη φιλοσοφία της ύπαρξης και της φύσης των φαινομένων. Είναι η γνώση, κάτι που μπορεί να παρατηρηθεί ή είναι κάτι που βιώνεται; Ίσως, για παράδειγμα, να σκέφτεστε να κάνετε μια μελέτη για την αποτελεσματικότητα του προπονητή. Τι ακριβώς αφορά η μελέτη; Πρόκειται για τις παρατηρήσιμες και μετρήσιμες επιδόσεις της ομάδας ή τις εμπειρίες εκείνων που προπονούνται, δηλαδή τις εμπειρίες που κατασκευάζονται σε ατομικό, υποκειμενικό επίπεδο; Έτσι, γίνεται εμφανές ότι κάθε έννοια έχει διαφορετική οντολογική βάση και ότι οι απαντήσεις σας σ' αυτούς τους τύπους ερωτήσεων θα διαμορφώσουν τη δική σας οντολογική θέση.

Η *επιστημολογία* («η μελέτη της γνώσης») είναι ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται με το πώς αποκτάται η γνώση τέτοιων φαινομένων και τι μετράει ως γνώση. Επομένως, οι αντιλήψεις των παικτών είναι πράγματι στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να απαντηθεί η ερώτηση; Μήπως είναι καταλληλότερη κάποια μορφή αντικειμενικού μέτρου; Σε κάθε περίπτωση αυτά είναι ζητήματα γνωσιολογίας.

Η φύση της γνώσης

Εξετάζοντας την οντολογία και την επιστημολογία μαζί, μπορούμε να διακρίνουμε διάφορους τρόπους προσέγγισης της έρευνάς μας. Πρώτον, μπορούμε να εξετάσουμε την ιδέα της οντολογίας. Για να το κάνουμε αυτό, υπάρχουν δύο βασικές τάσεις: ο ρεαλισμός και ο σχετικισμός. Ένας ρεαλιστής ερευνητής θα έβλεπε τον κοινωνικό κόσμο ως κάτι τακτοποιημένο, λογικό και αντικειμενικό που μπορεί να διερευνηθεί μέσω παρατήρησης και μέτρησης για να βρει μια ενιαία πραγματικότητα, για παράδειγμα την ιδέα ότι μπορούμε να ορίσουμε τον καλύτερο αθλητή όλων των εποχών από το πόσο επιτυχημένος ήταν κατά τη διάρκεια της καριέρας του. Αυτό μπορεί να αντιπαραβληθεί με μια σχετικιστική προσέγγιση, η οποία θα υποστήριζε ότι αυτό που είναι «πραγματικό» είναι υποκειμενικό, ανάλογα με το ποιος

το βιώνει, δεν αποτελεί μια ενιαία «αλήθεια», και ότι ο καθένας από τους φιλάθλους και θεατές θα αντιλαμβάνονταν και θα βίωνε το μεγαλείο του κάθε αθλητή ή της κάθε αθλήτριας διαφορετικά.

Δεύτερον, μπορούμε να δούμε τα πράγματα από μια γνωσιολογική οπτική. Και πάλι, αυτό μπορεί να γίνει κατανοητό μέσα από δύο αντικρουόμενες θέσεις. Η πρώτη είναι ο αντικειμενισμός. Αυτός υποδηλώνει ότι μπορούμε να κάνουμε παρατηρήσεις σχετικά με την περιοχή του ενδιαφέροντός μας, να συλλέξουμε αντικειμενικά δεδομένα και να απαντήσουμε στην ερώτηση ανάλογα, για να καταλήξουμε σε μια ενιαία «αλήθεια». Συνεπώς, μπορούμε να μετρήσουμε τον αριθμό των τίτλων που κέρδισε κατά την αθλητική του σταδιοδρομία για να δώσουμε μια ενιαία, αδιαμφισβήτητη απάντηση στην ερώτησή μας. Μια υποκειμενική προσέγγιση, από την άλλη πλευρά, θα υποστήριζε ότι τα άτομα δημιουργούν τη δική τους πραγματικότητα και ότι αντί να αναζητούν μια ενιαία αλήθεια, οι ερευνητές πρέπει να κατασκευάσουν ένα αποτύπωμα του κοινωνικού κόσμου όπως τον βλέπει κάθε άτομο. Έτσι, κάθε θεατής και φιλάθλος θα κατασκεύαζε τη δική του άποψη για τα κριτήρια κατάταξης, καθώς η έμφαση είναι να παρουσιάσει την πραγματικότητα του ατόμου και όχι να αποκαλύψει τις αντιλήψεις του ευρύτερου κοινωνικού κόσμου. Αυτή η προσέγγιση τείνει να μην δίνει μία απάντηση, ενώ μπορεί κάλλιστα να παράγει αποκλίνοντα ευρήματα.

Πίνακας 2.1 Σχέση επιστημολογίας και οντολογίας

Οντολογία		
Επιστημολογία	Ρεαλισμός	Σχετικισμός
Αντικειμενική	Θετικισμός	
Υποκειμενική	Μετα-θετικισμός	Ερμηνευτισμός
	Κριτικός ρεαλισμός	

Όταν εξετάζουμε μαζί αυτές τις προσεγγίσεις, καταλήγουμε σε μια σειρά από ευρύτερες φιλοσοφικές απόψεις, όπως περιγράφονται στον Πίνακα 2.1 (σημειώστε ότι ένας συνδυασμός σχετικιστικής/αντικειμενικής προσέγγισης αποτελεί μια αντίφαση και, ως εκ τούτου, δεν υφίσταται): Καθεμία προσέγγιση εμπεριέχει διαφορετικά επιστημολογικά και οντολογικά αξιώματα, ενώ επίσης έχει διαφορετικές επιπτώσεις στη διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων που τίθενται, την επακόλουθη μεθοδολογία που υιοθετείται, τη φύση των δεδομένων που συλλέγονται καθώς και την ανάλυση και ερμηνεία τους.

Θετικισμός

Ο θετικισμός αποτελεί μια ρεαλιστική, αντικειμενική προσέγγιση που υποστηρίζει ότι η μόνη «αληθινή» ή έγκυρη μορφή γνώσης για τη μελέτη της ανθρώπινης συ-

μπεριφοράς είναι αυτή που είναι «επιστημονική», όπου χρησιμοποιούνται οι αρχές και οι μέθοδοι των φυσικών επιστημών (όπως συμβαίνει στη χημεία ή στη φυσική), και η οποία αποδέχεται ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι από μόνη της αντικειμενική και απτή. Με τον ίδιο τρόπο που ένας χημικός μπορεί να παρατηρήσει το αποτέλεσμα της προσθήκης μιας χημικής ένωσης σε μια άλλη, να κάνει ακριβείς παρατηρήσεις ή μετρήσεις και να κατανοήσει τους νόμους της φύσης, ο κοινωνικός ερευνητής μπορεί να παρατηρήσει την ανθρώπινη συμπεριφορά και να μετρήσει «γεγονότα» και «νόμους» ή μπορεί να αναπτύξει και να διατυπώσει θεωρίες γι' αυτή. Αυτοί οι «νόμοι» θα μπορούσαν στη συνέχεια να εφαρμοστούν σε άλλα πλαίσια για να εξηγήσουν ή να προβλέψουν τη μελλοντική συμπεριφορά. (Ένας από τους πρώτους στόχους των ψυχολόγων και κοινωνιολόγων ήταν και είναι να μπορέσουν να αναπτύξουν έναν αριθμό τέτοιων νόμων που μια μέρα θα τους επέτρεπε να προβλέψουν όλες τις πτυχές της ανθρώπινης συμπεριφοράς.) Οι θετικιστές υποθέτουν ότι το αθλητικό περιβάλλον είναι σχετικά σταθερό στα διάφορα χρονικά διαστήματα και τις καταστάσεις. Μέσα σε ένα τέτοιο σταθερό πλαίσιο, η ακριβής μέτρηση και ανάλυση παρατηρήσιμων, συγκεκριμένων και πραγματικών «γεγονότων» επιτρέπει την ανάπτυξη θεωριών, οι οποίες στη συνέχεια μπορούν να δοκιμαστούν μέσω περαιτέρω μετρήσεων. Οι ίδιες οι μετρήσεις πρέπει να είναι αντικειμενικές και να μην υπόκεινται στην επιρροή του αξιακού συστήματος ή την ερμηνεία του ερευνητή. Με άλλα λόγια, άλλα άτομα θα μπορούσαν να δουν τα ίδια στοιχεία και να καταλήξουν στα ίδια συμπεράσματα με βάση αυτά τα δεδομένα. Αυτή η προσέγγιση για την απόκτηση γνώσης περιλαμβάνει ακριβείς μετρήσεις, οι οποίες μπορούν να ελεγχθούν ή να γίνει ο χειρισμός τους από τον ερευνητή. Μια τέτοια ακριβής μέτρηση επιτρέπει τη στατιστική ανάλυση που παρέχει μια αμερόληπτη και ακριβή απάντηση. Τέλος, η όλη διαδικασία της έρευνας είναι αντικειμενική: Ο ερευνητής δεν έχει καμία επιρροή στα ευρήματα. Έννοιες όπως βιώματα, συναισθήματα ή πεποιθήσεις έχουν περιορισμένη θέση στην έρευνα επειδή δεν μπορούν να παρατηρηθούν άμεσα και δεν εμφανίζονται σταθερά μέσα στο χρόνο. Μια τέτοια προσέγγιση έχει σειρά από χαρακτηριστικά μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται:

- **Ο έλεγχος των μεταβλητών:** Ο ερευνητής είναι σε θέση να ελέγξει μια μεταβλητή και να αξιολογήσει την επιρροή που αυτή έχει σε μια άλλη. Για παράδειγμα, πώς επηρεάζει την απόδοση ενός αθλητή σκοποβολής η παρουσία θεατών; Ο ερευνητής μπορεί να ελέγξει το μέγεθος του πλήθους των θεατών, να μετρήσει τόσο την επίδραση του μεγέθους όσο και την απόδοση του αθλητή και να εξάγει συμπεράσματα από τα δεδομένα.
- **Η επαληθευσιμότητα:** Για να εξηγηθεί ένα φαινόμενο, θα έπρεπε να προκύψουν τα ίδια αποτελέσματα εάν το πείραμα επαναλαμβανόταν. Με άλλα λόγια καλείται να ελέγξει αν μια αύξηση στο μέγεθος του πλήθους των θεατών θα οδηγήσει πάντα σε μείωση της απόδοσης.

- **Ο έλεγχος των υποθέσεων:** Η θετικιστικής κατεύθυνσης έρευνα περιλαμβάνει γενικά τη δημιουργία μιας υπόθεσης, η οποία μπορεί στη συνέχεια να ελεγχθεί συστηματικά.

Η θετικιστική προσέγγιση έχει αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα, ιδίως όσον αφορά την ακρίβεια, τον έλεγχο και την αντικειμενικότητα. Μέσω του ακριβούς ελέγχου και της μέτρησης, δημιουργούνται αντικειμενικές πληροφορίες, οι οποίες στη συνέχεια μπορούν να υποβληθούν σε στατιστική ανάλυση, αφαιρώντας έτσι την ανάγκη για διαισθητικές ή βιωματικές ερμηνείες. Ως αποτέλεσμα, μπορούν να εξαχθούν «επιστημονικά» συμπεράσματα.



ΛΕΞΗ-ΚΛΕΙΔΙ ΥΠΟΘΕΣΗ

Αποτελεί την αφετηρία για κάθε ποσοτική έρευνα. Μια υπόθεση είναι ουσιαστικά ένα προβλεπόμενο αποτέλεσμα που βασίζεται στην υπάρχουσα γνώση και που μπορεί να ελεγχθεί μέσω της συλλογής δεδομένων. Για παράδειγμα, μια υπόθεση μπορεί να είναι ότι «Το υψηλότερο εισόδημα σχετίζεται θετικά με υψηλότερα επίπεδα συμμετοχής σε υπαίθρια αθλήματα».

Εκτός από μια υπόθεση, οι ερευνητικοί σχεδιασμοί παρουσιάζουν επίσης και μια μηδενική υπόθεση. Μια μηδενική υπόθεση υποδηλώνει ότι δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των μεταβλητών που είναι υπό διερεύνηση. Με άλλα λόγια είναι η μηδενική υπόθεση που ελέγχεται με τη στατιστική ανάλυση.

(Στο Κεφάλαιο 13 θα εξεταστεί αυτό το ζήτημα σε μεγαλύτερο βάθος και έκταση)

Μετα-θετικισμός

Ο μετα-θετικισμός είναι μια προσέγγιση στενά ευθυγραμμισμένη με τον θετικισμό, αν και γενικά δεν θεωρείται εντελώς διαφορετική από αυτόν (Brustad, 2002). Πράγματι, όπως απεικονίζεται στον Πίνακα 2.1, πιθανά συνδέει τον αντικειμενισμό με τον υποκειμενισμό. Η πρώτη από τις γενικές αρχές του μετα-θετικισμού είναι ότι, στην πραγματικότητα, δεν είναι δυνατό να αποκτηθεί μια πραγματικά αντικειμενική κατανόηση μέσω της μέτρησης και της παρατήρησης, όπως υποστηρίζεται από μια εντελώς θετικιστική στάση, και ότι υπάρχουν εγγενείς περιορισμοί όπως για παράδειγμα η επίδραση του ερευνητή, οι αξίες και οι προκαταλήψεις του. Δεύτερον, υπάρχει μια απόρριψη του δυϊστικού τρόπου σκέψης με όρους υποκειμενικό-αντικειμενικό, ή σωστό-λάθος. Έτσι, όμως, η επιλογή της απόρριψης αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα του υπό διερεύνηση ζητήματος. Τρίτον, ο μετα-θετικισμός χαρα-

κτηρίζεται από το ότι ο ερευνητής υιοθετεί έναν «ρόλο μαθητή», μαθαίνοντας με/και για τους συμμετέχοντες, αντί να υιοθετεί έναν «ρόλο εξεταστή», όπως συμβαίνει με την έρευνα που βασίζεται σε υποθέσεις. Τέλος, οι μετα-θετικιστικές προσεγγίσεις χαρακτηρίζονται από πολύ μεγαλύτερο άνοιγμα σε διάφορα μεθοδολογικά ζητήματα και συχνά μπορεί να περιλαμβάνουν ποιοτικές καθώς και ποσοτικές μεθόδους, με μεγαλύτερη έμφαση στη χρήση πολλαπλών μεθόδων για την εξέταση ενός μονωμένου φαινομένου.

Κριτικός ρεαλισμός

Αναδυόμενος από τον μετα-θετικισμό και χρησιμοποιούμενος όλο και περισσότερο στην αθλητική έρευνα, ο κριτικός ρεαλισμός αναφέρεται σε προσεγγίσεις που δανείζονται στοιχεία από τον θετικισμό και τον ερμηνευτισμό, ενώ προσπαθούν να ξεπεράσουν τις αδυναμίες της κάθε μιας προσέγγισης. Αναγνωρίζει ότι υπάρχουν αντικειμενικές πραγματικότητες που μπορούν να παρατηρηθούν, αλλά αποδέχεται ότι μια θετικιστική προσέγγιση μπορεί να μην είναι κατάλληλη για την κατανόηση τέτοιων πραγματικοτήτων. Ομοίως, υποστηρίζει ότι η εστίαση της ερμηνευτικής έρευνας στην υποκειμενική εμπειρία και στις πολλαπλές πραγματικότητες στερείται χρησιμότητας, για παράδειγμα, στο να αναγνωρίσουμε πρώτον ότι τα πράγματα υπάρχουν έξω από τις εμπειρίες μας και, δεύτερον, να ορίσουμε γιατί συμβαίνουν τα πράγματα, υποδηλώνοντας έτσι ότι υπάρχει μια κοινωνική πραγματικότητα που πρέπει να εξεταστεί και η οποία είναι εξωτερική και ανεξάρτητη από το άτομο. Με εστίαση σε τέσσερα επίπεδα «πραγματικότητας» (υλικό, ιδανικό, τεχνητό και κοινωνικό) οι κριτικοί ρεαλιστές αποκτούν γνώση μέσω της χρήσης θεωριών, οι οποίες μπορούν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν για τον εντοπισμό περιστασιακών μηχανισμών και εξηγήσεων, αντί να αναδεικνύουν υποκειμενικές περιγραφές και ερμηνείες. Μόλις καθοριστεί αυτή η ερμηνεία, με την κατανόηση του γιατί συμβαίνει κάτι, οι κριτικοί ρεαλιστές προτείνουν να διευκολύνεται η προσφορά λύσεων. Έτσι έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει καθώς και να περιγράψει ζητήματα. Με αυτό τον τρόπο ο κριτικός ρεαλισμός γίνεται όλο και πιο σημαντικός στην έρευνα που επιδιώκει να αντιμετωπίσει ζητήματα στον αθλητισμό (όπως αυτά που αναφέρει ο Andy Adams στην περιγραφή του για τη χρήση του κριτικού ρεαλισμού σ' αυτό το κεφάλαιο).

Ερμηνευτισμός

Αν και η θετικιστική προσέγγιση είναι σαφώς καταλληλότερη για έρευνα σε γνωστικά αντικείμενα όπως η βιο-μηχανική, η ανατομία ή άλλοι κλάδοι που είναι περισσότερο ευθυγραμμισμένοι με τις φυσικές επιστήμες, εντούτοις ο αθλητισμός είναι, για πολλούς, κοινωνικό φαινόμενο. Δηλαδή, όσοι συμμετέχουν, είναι θεατές ή διαχειρίζονται αθλήματα, παρωθούνται από σειρά εξωτερικών κοινωνικών δυ-

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Από τον Δρ Andy Adams, Πανεπιστήμιο Bournemouth

Ορισμένες από τις μελέτες μου εξέτασαν το κοινωνικό κεφάλαιο και τους αθλητικούς συλλόγους, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους αθλητές υψηλού επιπέδου και πιο πρόσφατα τους εθελοντές στην πριν και στη μετά COVID-19 εποχή. Σε κάθε ένα από αυτά τα πεδία, ο κριτικός ρεαλισμός (ΚΡ) μου έχει υποδείξει τις κρίσιμες αρχές οργάνωσης της γνώσης και επέτρεψε τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων καθώς και πώς να διεξάγω την έρευνα για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων με αποτελεσματικό τρόπο.

Τείνω να συμφωνώ με τον Denscombe (2002) ότι ο δανεισμός από «άλλες προοπτικές», όταν είναι απαραίτητο, μπορεί να βοηθήσει στην επίτευξη «ισχυρών και πολύτιμων ευρημάτων που μπορεί να αποκτηθούν κάτω από αυτές τις συγκεκριμένες συνθήκες». Από αυτή την άποψη, μια ορθή μεθοδολογία είναι κρίσιμη για να διασφαλιστεί ότι τα ερευνητικά ερωτήματα απαντώνται με ακρίβεια και με κάποια αποτελεσματικότητα. Όμως, αν το δει κανείς ο ΚΡ αναλαμβάνει αυτό που ο Locke αναφέρει ως «τον ρόλο που λειτουργεί κάτω από το κατώφλι» (βλ. Dunn, 2003), για να νομιμοποιήσει τις απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα. Για μένα, όταν εξετάζω θέματα σχετικά με το πώς οι άνθρωποι ερμηνεύουν ή κατανοούν την εφαρμογή ιδεών που θα επηρεάσουν τη ζωή τους, τότε η βασική θέση του ΚΡ συχνά είναι η πλέον κατάλληλη. Αυτή η θέση, η οποία ενώ αποδέχεται ότι υπάρχει κοινωνική πραγματικότητα, αποδέχεται επίσης ότι η γνώση είναι ένα κοινωνικό κατασκεύασμα (Baert, 2005), και επομένως δεν θεωρείται απαραίτητα μια «οντότητα» ή μια σταθερή συντεταγμένη έξω από το κοινωνικο-ιστορικό και πολιτικό της πλαίσιο. Από αυτή την άποψη, για το μεγαλύτερο μέρος της έρευνάς μου, ο κριτικός ρεαλισμός παρείχε ένα μέσο και ένα σκεπτικό για να ισχυριστώ ότι η πιστοποιημένη γνώση είναι διαχωρίσιμη από το πλαίσió της. Αυτή η αξιωματική παραδοχή τείνει να διασφαλίζει ότι δεν αντιμετωπίζω τη γνώση ως ιδεολογικά και πολιτικά ουδέτερη. Ο ΚΡ έδωσε τη δυνατότητα σε μένα (ή σε οποιονδήποτε ερευνητή) να αντιληφθώ ότι η γνώση είναι φορτισμένη με τον εντοπισμό σχέσεων εξουσίας που είναι τόσο εμφανείς όσο και κρυφές ενώ είναι ταυτόχρονα αναστοχαστική και ηθικά φορτισμένη.

νάμεων, αλλά έχουν επίσης ελεύθερη βούληση να ανταποκριθούν σε τέτοιες δυνάμεις με ενεργητικό τρόπο και δεν είναι άψυχα αντικείμενα των οποίων η συμπεριφορά μπορεί να γίνει κατανοητή με όρους αιτιωδών σχέσεων. Όταν εξετάζουμε τον αθλητισμό, δεν μπορούμε να προβλέψουμε εάν το Χ θα προκαλεί πάντα το Ψ, καθώς –σε αντίθεση με το αντικείμενο των φυσικών επιστημών– όλοι έχουμε, σε

διαφορετικούς βαθμούς, την ελευθερία να ενεργούμε και να βιώνουμε τον αθλητισμό με διαφορετικούς, υποκειμενικούς τρόπους. Αυτή η υποκειμενικότητα αποτελεί τη βάση της ερμηνευτικής προσέγγισης. Δεν μετράμε αυτή την υποκειμενικότητα αριθμητικά – μια τέτοια προσέγγιση θα υποστήριζε ότι αυτές οι έννοιες είναι πολύ περίπλοκες για να περιοριστούν σε αριθμούς. Αντίθετα, «μετρώνται» χρησιμοποιώντας τα νοήματα των λέξεων, των δηλώσεων και άλλα μη αριθμητικά μέτρα, συλλέγοντας δεδομένα από την οπτική του κάθε συμμετέχοντα. Στη συνέχεια, τα δεδομένα ερμηνεύονται από τον ερευνητή, ο οποίος επιχειρεί να αποκαλύψει βασικές έννοιες (π.χ. κίνητρα, στάσεις κλπ.), αξίες, προδιαθέσεις και ούτω καθεξής. Είναι η μελέτη των διαδικασιών και όχι των αποτελεσμάτων που είναι γενικά σημαντική για τον ερευνητή που εφαρμόζει την ερμηνευτική προσέγγιση. Αυτή η προσέγγιση επίσης αποφεύγει οποιαδήποτε αναζήτηση μιας ενιαίας «αλήθειας», και ψάχνει την κατανόηση και την αναγνώριση πολλών αληθειών. Η ερμηνευτική προσέγγιση επιτρέπει στον ερευνητή να αποκτήσει την προοπτική του εσωτερικού, να προσπαθήσει να κατανοήσει τα θέματα «από μέσα» και να εξερευνήσει και να αποκαλύψει εξηγήσεις, αντί να τις συνάγει από μετρήσεις. Έτσι, ενώ μια θετικιστική προσέγγιση μπορεί να προσδιορίσει στατιστικά μια σχέση μεταξύ Χ και Ψ, μια ερμηνευτική προσέγγιση μπορεί να είναι σε θέση να περιγράψει και να εξηγήσει αυτή τη σχέση από την οπτική αυτών που ερευνώνται.

Μπορεί, επίσης, να συναντήσετε εναλλακτικά ερμηνευτικά παραδείγματα. Έτσι, μπορεί να δείτε προσεγγίσεις στην έρευνα που χαρακτηρίζονται ως κριτική θεωρία, φαινομενολογία, κονστρουκτιβισμός και κριτικός ερμηνευτισμός, για να αναφέρουμε μόνο μερικές. Η κριτική θεωρία τονίζει την ύπαρξη κοινωνικών «πραγματικοτήτων» μέσα σε ιστορικά τοποθετημένες κοινωνικές δομές. Εντός της κριτικής θεωρίας, αναπτύχθηκαν προσεγγίσεις, όπως αυτές που αποτελούν τον πυρήνα της αλλά και οι φεμινιστικές (δείτε τα αποσπάσματα από τα έργα της Dr Jayne Caudwell σ' αυτό το κεφάλαιο που συζητούν αυτές τις ιδέες), καθώς και η κριτική θεωρία για τις φυλές (CRT), η οποία διερευνά πώς ο ρατσισμός είναι συστηματικά ενσωματωμένος στην κοινωνία (βλέπε Hylton, 2009 για μια εισαγωγή στην CRT).

Οι κονστρουκτιβιστικές και οι φαινομενολογικές προσεγγίσεις υποδηλώνουν ότι υπάρχουν πολλαπλές πραγματικότητες, που διαμορφώνονται μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Ο/Η ερευνητής/τρια μελετά πώς η πραγματικότητα «κατασκευάζεται» από το άτομο μέσα σ' αυτό το πλαίσιο. Ο κριτικός ερμηνευτισμός είναι ένας συνδυασμός πολλών αλληλεπικαλυπτόμενων στοιχείων ιστοριογραφίας, εθνογραφίας, συγκριτικής έρευνας, κριτικής κοινωνιολογίας και «γονζο» (το «γονζο» αναφέρεται σε έναν συγκεκριμένο τύπο προσέγγισης που θέλει τον ερευνητή να παίρνει μια θέση όσο το δυνατόν πιο κοντά στο θέμα χωρίς όμως να γίνεται μέρος του και χρησιμοποιώντας αυτή τη θέση να παρουσιάσει μια ζωντανή και εξατομικευμένη προσέγγιση).